

עלון תורני

עלון תורני שבועי בעניני אגדה והלכה אקטואלית

פרשת ראה

כניסת השבת:	י-ם:	ח'פה:	ב"ש:	ת"א:	ניו יורק:	פריז:	לונדון:	קובלנקה:	הפסגת השבת:
צאת השבת:	18:48:	18:58:	19:05:	19:05:	19:34:	20:38:	21:55:	19:46:	ענייה סוערה
ר"ת:	20:00:	20:03:	20:01:	20:03:	20:37:	21:57:	21:18:	20:54:	
	20:39:	20:39:	20:38:	20:36:	21:05:	22:18:	21:35:	21:27:	

דבר ה' זו הלכה

מעובד מתוך ספרי הגרש"ז רוח שליט"א ראש המכון

דין מצוות מתנות כהונה בשותפות [המשך]

במדורים הקודמים ביארנו כמה ממצוות מתנות כהונה באופן שהמצווה נעשית בשותפות עם ישראל, כהן או לוי. במדור זה נבאר את דין מצות 'שילוח הקן' הנעשית על ידי שותפים הנזכרים.

הנה כידוע מצות שילוח הקן מכונה בשם מצוה קלה מאוד גיסא, ומאידך נאמרו עליה טובות הרבה ושכר רב, והנה אחד מעיקרי דין שילוח הקן הוא שמצוה זו אינה נוגעת במזומן, דהיינו שאינה נוגעת כאשר העוף הטהור גדל בביתו, כגון היונים שגדלים בבית או האווזים והתרנגולים שקיננו בבית. אמנם יונים של הפקר שקיננו בעליית הבית, הרי בעצם אינם נחשבים מן המזומן כיון שאינם ברשות בעל הבית כלל, וגם אין נוח לתפסם, לפיכך כל עוד שהאם על הביצים, אף שהביצים נוח לתפסם מ"מ אין החצר זוכה לבעל החצר, כיון שאסור ליקח האם על הבנים, ואם אינו יכול ליקח ולזכות ממילא גם החצר אינה יכולה לזכות בביצים עבורו, אמנם משעה שפרחה האם מעל הביצים הרי החצר זכתה מיד בביצים וכבר נקרא מזומן ופקע מצות שילוח הקן. ולא יועיל לו מאומה, אפילו אם יפקיר את הבית או החצר, כיון שכבר זכה בהם. אלא אם כן בתחילה כשבאה היונה או הציפור לקנן בחצרו, בטרם הטילו את הביצים, מודיע בעל החצר ומגלה דעתו שאין רצונו שחצרו תזכה לו את הביצים שיוטלו ברשותו, ואז כאשר מטילים הביצים ה"ה הפקר גמור ומתחייב במצות שילוח הקן.

ועיין בכ"ז בדברי מרן השו"ע יו"ד סי' רצב והחוננים עליו נו"כ השו"ע שם ובראשם הרחיד"א בברכ"י שם, שביארו היטב כל האופנים והמצבים השונים, אימת נקרא מזומן ופטור ואימת לא חשיב מזומן וחי"ב.

מכל מקום הכלל הברור הלכה למעשה, שבכדי להתחייב בשילוח הקן מוכרח שתהיה חצר שאינה משתמרת לאם, היינו שאינה כלואה בשוכך או בלול, וכן בהכרח שהביצים יהיו הפקר מיד בשעת הטלתם, היינו שיוטלו בכתלים בצד רשות הרבים או בתוך רשותו שאינה משתמרת לגבי האם, והוא כבר גילה דעתו מלכתחלה שחצרו לא תזכה לו את הביצים, וע"כ כעת הכל הפקר. ומעתה מובן בפשטות שקשה הדבר לזכות כמה אנשים בשותפות במצוה זו, שהרי הכל הפקר גמור ואין כאן בעלים שיכול לעשות שותפות ממונית וקניינית עם אחרים, שהרי אם יש צד בעלות כלשהו ה"ז פטור משילוח הקן. ולכאורה הדרך היחידה לשתף עוד אנשים בקיום המצוה היא רק ע"ז שמקיימים יחד ממש את המצוה, כגון ששנים ביחד ישלחו את האם.

וגם אי אפשר לשתף אחרים בקיום המצוה בתורת שליחות, שהרי אף אם אחד ישלח את חברו ויאמר לו שבמקום מסוים יש קן, לך ותקיים את מצות שילוח הקן, הנה גם בזה לא יועיל כלום שהרי המצוה תתייחס רק למי ששילח את האם בפועל, ולא למי שסימן לו את מקום הקן, שהרי השליח אף הוא חייב בקיום מצות שילוח הקן ולכן אינו יכול לייחס קיום המצוה אל המשלח, ואין המעשה נוקף כלל אל המשלח ששלח את חברו, ודבר זה פשוט וברור בדברי האחרונים.

ודבר זה יפה נדרש מדברי הש"ס (קידושין ל"ט ע"ב ובחלין קמ"ב ע"א) גבי האב שאמר לבנו לך והבא לי גוזלות וירד הבן מהסולם ומת, ומקשה הגמ' שהרי הבן קיים שתי מצוות שעליהם הבטיחה תורה אריכות ימים והם כיבוד אב ושילוח הקן, ומיישב רבי יעקב שכוונת הכתוב "והארכת ימים" לעולם שכולו ארוך דהיינו לאריכות ימים בעוה"ב. ומשק"ט הגמ' מובן שהבן שהוא השליח הוא זה שמקיים את מצוות השילוח, ולכן הקשו שהיה צריך להאריך ימים, ופשוט. והעצה היחידה בענין לשילוח הקן ע"י יותר מאיש אחד היא רק אם ישלחו את האם בפועל כמה אנשים ביחד כנ"ל, ובוה אכן יקיימו שפיר את המצוה יחד.

והבורא ית"ש יצילנו משיגאות, ויראנו מתורתו נפלאות, ויזכנו להשלים כל התרי"ג מצוות, ובכך להגיע אל שלימות הנשמות, כמבואר בהקדמת שער המצוות.

חכמת שלמה

לקח ולימוד מן הפרשה על פי שיעורו של מו"ר הראש"ל הגר"ש עמאר שליט"א רבה של ירושלים

השבת היא שבת פרשת ראה והיא השבת מברכים של חודש אלול, חודש אלול הוא חודש מיוחד ביותר בחודשי השנה כיון שהוא סיום והחתימה של השנה החולפת שאנו רוצים לסיים אותה בטוב ובהתחזקות ובחודש זה אנו עושים חשבון נפש עם עצמינו על כל מצבינו בשנה החולפת, וכאשר החודש הזה עובר בחיזוק ובעליה ממילא מתחילים את השנה הבאה עלינו לטובה בעליה והתחזקות, על כן ישנם כמה דברים שעלינו להוסיף בחודש זה, אחד הדברים שאנו מתחילים זה הסליחות שאנו אומרים מתחילת החודש, כל אדם צריך לדעת מתי כדאי לו שיאמר אם בחצות הלילה ואם קודם התפילה כדי שלא יפגע בלימוד התורה ושלא יבוא על חשבון התפילה ח"ו, דהא תדיר ושאינו תדיר קודם. כמו כן כשאומרים סליחות צריך לשים על הלב את המילים מה הם אומרים לנו באופן אישי ויוצא שבנוסף על הסליחות והתחנונים האדם גם מתחזק ומתעלה.

חודש אלול הוא היסוד, בחודש זה אם אדם שוקד בתורה מתוך יראת שמים ומתוך הבנה שהיא תורת א-להים חיים, הוא בונה את היסודות של כל השנה ואז כשהאדם מתחיל את השנה יש לו הצלחה מיוחדת בבניית הבניין של כל השנה. וזה "הזכינו את אשר יביאו" אדם צריך להכין את עצמו לקראת הימים הנוראים כדי שנמצא חן בעיני ה', כמו כלה שיודעת שהיא נכנסת לחופה הוא צריכה להיות מלוכשת כראוי ומקושטת, כך גם אנו שרוצים למצוא חן בעיני ה' צריכים להתקשט בכל הקישוטים בלהרץ במצוות בתפילה עם כוונה והכנעה ובשקידה בלימוד התורה, זהו הזמן, אמרו דורשי רשומות שתמוז הוא ר"ת זמן תשובה ממשמש ובא ואב הוא ר"ת אלול בא, ונוסף שכעת אנו בשבוע פרשת ראה, ר"ת ראה ראש חודש אלול הגיע, קול התור כבר נשמע בארצנו ואין למתי לדחות, שלא נשלה את עצמינו אם אדם לא תופס את עצמו היצה"ר דוחה אותו מיום ליום.

דבר נוסף שאנו רוצים לעורר זה על ענין לימוד הוזהר הקדוש אפילו רק בקריאה ואפילו עמוד אחד זה מוסיף קדושה ומטהר ומוכח את נפשו של האדם ועוזר לו במלחמה נגד היצר הרע ובמוצאי שבת אפשר לקרוא שתי עמודים וזה אפילו לעמלי תורה שאף שיש להם מיעוט זמן בכל זאת יחספו קצת זמן ללימוד הוזהר כיון שזה מוסיף ביראת שמים.

אנו אומרים בתפילה 'השיבנו אבינו לתורתך וקרבנו מלכנו לעבודתך והחזירנו בתשובה שלמה לפניך' הסדר הזה הוא בדווקא כיון שקודם היא לימוד התורה כי בלי תורה אין תשובה אמיתית שמחזיקה מעמד כי התורה היא היסוד.

בפרשת עקב קראנו על הציווי "את ה' אלוךך תירא וכו' תדבק" וכו' והקשו חז"ל וכו' איך אפשר לידבק בשכינה והלא אש אוכלת הוא אלא הדבק בתלמידי חכמים לומדי התורה וכאילו נדבקת בשכינה ויש לשאול הרי גם התורה נקראת אש כמ"ש "הלא כה דברי כאש" או ממילא איך נוכל לידבק בתורה ולומדיה. אלא שלמרות שבאת התורה היא אש הקב"ה נתן בה כח מיוחד שאנו נוכל להכיל אותה בקרבינו ושהיא תהיה בתוכנו ותחיה אותנו באש של קדושה. שנוכח להכין את עצמינו כראוי כדי שנוכל לשוב בתשובה פנימית ואמיתית.

יוצא לאור ע"י 'המכון למצוות התלויות בארץ'

בראשות הגאון רבי שניאור ז. רוח שליט"א.

רבי עקיבא 4 אלעד. טל: 03-9030580 פקס: 03-9030891

מייל: m.torani@macon.co.il אתר המכון: hamachon.co.il

עורך: הרב יחיאל רוח שליט"א.

מעשה אבות

רבי יוסף אוהיון זצוק"ל - כ"ט מנחם אב התשט"ז

רבינו נולד לאביו רבי מרדכי ולאמו מרת אסתר בשנת תרמ"ו לערך, אביו היה ידוע היה כתלמיד חכם מופלג בתורה ובעל חסד מופלא צדיק ותמים. כבר בגיל שבע שנים העמידוהו טובי הקהל על בימת בית הכנסת לדרוש בפרשת השבוע. בילדותו גלה למקום תורה בעיר איליג שבה התקיימה ישיבה חשובה שבראשה עמד מרן רבי שלם אמואלג ואחריו בנו רבי אברהם זצוק"ל. לאחר ששב לעירו גלגל ה' ואל עירם הגיע יהודי הבקי במכמני התורה, ממנו קנה רבי יוסף גם את חכמת הנסתר למלוא עומקה ורחבה.

רבינו נשא לאישה את שרה בת רבי מכלוף סויסא, ביתו היה בית ועד לחכמים ואכסניה חמה היתה מזומנת שם לתלמידי חכמים ובמיוחד לשדר"ם מארץ הקודש. במשך כל שעות היום נכנסו ויצאו קבוצות תלמידים ללמוד אצלו בש"ס ופוסקים ואלו בתורת הנסתר, הרחבה כיון שרבו התלמידים שבאו לינן מצוץ דבש תורתו הקדושה של רבינו ממנו וגמרו לחלק ביניהם את שעות היממה כדי שכולם יוכלו להתחמם מאש התורה שיקדה תדיר בביתו. בני לבני התדרפקו על דלתות חדרו יהודים רבים שזקוקים היו לישועות לנחמות ואף נזקקים רבים שנהנו ממתת ידו הרחבה.

פרנסתו הייתה ממסחר אך בד בבד הוא למד ולימד תורה וזיהן כרב ודיין מורה צדק בעירו המונים נהרו אליו מכל הסביבה עם שאלותיהם בהלכה ויוסף הוא השליט בכל מכמני התורה להורות לבני עירו את הדרך אשר ילכו בה ואת המעשה אשר יעשו לגודל כוחו ורב חילו היה מורה הוראות לשואלים את דבר ה' זו הלכה בכל חלקי התורה כמו כן התפרסם כמומחה היודע היטב בטיב גיטין וקידושים כל אימת שהזדמן לבית הדין הגדול והקבוע שבעיר אספי עיר המחוז היה הראב"ד הגאון הרב ברוך אסבג זצ"ל מפציר בו רבות ולא מרפה ממנו עד שנאות להצטרף לעדת הדיינים לשבת עמם על מדין בשאלות הלכתיות קשות וסבוכות שהמתנין להכרעתם הוא התפרסם גם כמוהל מומחה ופעמים רבות מסר את נפשו ממש למען מצווה נעלה זו נסע למרחקים עצומים למקומות נידחים ביותר כדי למול תינוקות ולא אחת בהבחינו כי להורי הרך אין די אף הוציא מכיסו בחביכות המצווה את הוצאות סעודת המצווה.

מורגל היה בפיו לדבר ברמה על שגב מעלת מצוות הצדקה על ידי מצוות הצדקה ניתן להתקרב לבורא העולם למצוא חן בעיניו היה חוזר ואומר בכל עת עזרתו נוות ביתו מרת

שרה ע"ה היתה אף היא פורסת ידה לעני ובעודו עמל בתורה היתה היא מכתת רגליה לכל קצוות העיר לחלק מנות ומצרכים לכל נזקק והייתה עושה זאת בשעות שבהן לא יתביישו המקבלים.

לעת זקנותו הזדמן רבי יוסף לקובלנקה לצורך הוצאת ספרו אבקת רוכל, לתפילת שחרית של שבת הגיע להתפלל בבית כנסת הגדול, רב הקהילה הגאון רבי יוסף חזן זצ"ל הבחין בדמותו הקורנת של רבי יוסף אוהיון שלבוש היה בגלביה כחולה ארוכה עד קצות ארכובותיו וראשו מכוסה היטב כמנהג חסידי מרוקו, המרא דאתרא פנה אל רבי יוסף לאחר התפילה וביקש ממנו לשאת דברי חיזוק והתעוררות לפני הקהל הקדוש רבי יוסף בענוותנותו סירב בתחילה אך לאחר ההפצרות החוזרות ונשנות של הרב החל לשאת את דברו דברי אלקים חיים כמעין המתגבר ודרש לפניו בפלפול בהלכה ובאגדה והיו הדברים מאירים ושמחים כנתינתם מסיני. באותה תקופה נודע שמעו של רבי יוסף בכל הארץ וכח השפעתו רב וגדל מיום ליום בכל המדינה.

נודע היה שמו של רבי יוסף כאיש מופת ומפורסם היה כפועל ישועות בקרב הארץ ולכל הבאים לדרוש שלומו וטובתו לחסות בצל כנפיו היה עוזר דלים בעת שזועם אליו מגן ומושיע לכל החוסים בו אשר בכוחו להשפיע ישועות ורפואות הן על ידי כח הברכה והתפילה והן על ידי ידיעותיו הרבות בחכמת הקבלה מיחדי הדור היה רבי יוסף שכוחו רב בכתיבת קמיעות המסוגלות לשמירה ולרפואה אף שביליה של חכמת הרפואה נהירים היו לו סגולות מרפא מזומנות היו תדיר תחת ידיו לרפא בהם יהודים סובלים ואף במקרים שבהן חכמי הרפואה נלאו למצוא מזור ותעלה הצליח רבי יוסף בכוחותיו האלקיים למצוא עצה הוגנת שהביא הרווחה לאותו יהודי.

רבינו נלב"ע ביום כ"ט אב תשט"ז ונקבר בתיזנית שבמרוקו. בשנת תשס"ב הועלו עצמותיו לארץ והוא נטמן בבית העלמין העתיק בצפת.

כתב הרבה כתבים בגליא וברזא דאורייתא אך נשתייר בידינו רק ספרו 'אבקת רוכל' שיצא לאור בקובלנקה עוד בחייו וזכה לאחרונה למהדורה חדשה ונאה, זיע"א.

מילי הקסידות

השיכנו ה' אליך ונשובה חרש ימינו כקדם

הנה קודם בואי לבאר הכתוב, אבוא מקודם לבאר מקראי אחריו, וזה תארם. "כה אמר ה' השמים כסאי והארץ הדום רגלי איזה בית אשר תבנו לי ואיזה מקום מנוחתי" וכו' ואגב זה יבוארו גם כן פסוקי קהלת "ושבתי אני ואראה את כל העשוקים אשר נעשים תחת השמש והנה דמעת העשוקים ואין להם מנחם" וכו' וקודם נבאר הכתובים בתהילים "זכור אני מי חלד על מה שוא בראת בני אדם מי גבר יחיה ולא יראה מות ימלט נפשו מיד שאול סלה" וכו'. אכן אשכילך ואורך בדרך זו תלך והוא במה שאמרנו על הגאולה שנתאחזה זה כמה שנים בעוונותינו הרבים מפני שאין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף, כי קודם ביאת הגואל צריכים כל הנשמות להיות מתוקנים.

והנה יש פלוגתא בש"ס סנהדרין "לכן הרחיבה שאול נפשה ופעה פיה לבלי חוק" חד אמר משום שלא קיים אפילו חוק אחד וחד אמר משום ששייר חוק אחד. והלכה כמאן דאמר למי ששייר חוק אחד, כי צריך האדם לקיים תרי"ג מצוות כולם, וכאשר יחסר לו מצוה אחת צריך להתגלגל כי אפילו תקבל הנשמה עונשה בגיהנום על העבירות, אי אפשר לה לבוא לגן עדן אם חסרה מהמצוות ולכן צריכה לחזור בגלגול, ולכן נתאחר הגואל שהדור שהולך הוא הדור שבא להשלים את קיום המצוות.

והנה כשתשאל רשע על מה באת לעולם יאמר לך לפעמים אני נותן צדקה ומניח תפילין וכו' אך תשובתו בצידו שזה שאדם מתגלגל שוב לעולם הוא כדי שיקיים כל המצוות כולם.

והנה בעניין הגלגול יש לשאול אם הגוף האחרון תיקן הנשמה מה יהיה בגופות הראשונים, יש מי שאומר שהגופות הראשונים יאברו, ויש אומרים שגם גופות הראשונים יעמדו לתחיית המתים, שנוטלים ניצוצות מהנשמה ובה חיים.

אך התיקון שלא יתגלגל הוא הענוה, כי כשאובח ומתכלל עם כל ישראל כגוף אחד יש לו חלק עם כל ישראל ומעלה עליו הכתוב כאילו קיים המצוות עמהם, וכמו כן כששומע חרפתו ואינו משיב הוא נוטל את חלקו בגן עדן כדאיתא בספר חובת הלבבות.

ובזה יבואר פסוק "נקי יהיה לביתו שנה אחת ושימח את אישתו אשר לקח" וע"פ האמור נבאר "נקי יהיה לביתו": זה גופו בתחיית המתים שמוכסח שלא יקח הגוף האחרון נשמתו

ויאבד הגוף הראשון, אלא "נקי יהיה לביתו" זה גופו, "שנה אחת" רומז לשמיטה האחרונה שהיא התחיה, וממילא "ושימח את אישתו" זו היא נשמתו, וזהו שר"ת "ושימח" הם ש'ומע ח'רפתו ו'אינו מ'שיב, ומקצת פירושו זה היה לי בחלום.

והנה אומר הכתוב "הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר" הכוונה מי שהוא גבר" ראשי תיבות גומל ביישן רחמן (כדאיתא בש"ה) נודע שנשמתו קדושה, וע"כ אין מניחים את נשמתו לאבד בנהיגים אלה חזרת בגלגול להשלים מה שצריך, וזהו "מי גבר יחיה" היינו יחיה פעם א', "ולא יראה מות" פעם שנית בגלגול "ימלט נפשו מיד שאול" שהיא גהינם. ואדם כזה לא בנמצא... וע"כ "איה חסדך הראשונים ה'" שהגופות הראשונים יהיו אבודים. וזכור אני מה חלד למה לשוא בראת כל בני אדם אם יאבדו חלילה. ואכן התיקון הוא "זכור ה' חרפת עבדיך" שעל ידי החרפות והכלימות שסובלים, אינם צריכים לבוא בגלגול, וכל זה דרך תפילה שמתפלל דוד המלך ע"ה.

וזהו שכתוב "השמים כסאי" שהגאונותים גרמו שגלתה השכינה ועלתה, "והארץ" אינו אלא בבחינת "הדום רגלי" כמ"ש בגמ' ברכות שהמתגאה דוחק את רגלי השכינה, וא"כ "איזה בית אשר תבנו לי" איך באופן כזה תבנו לי את בית המקדש, הלוא "את כל אלה ידי עשתה" כל בני האדם שאתם רואים כבר באו לעולם וחזרו כעת בגלגול כיון שלא תיקנו ועל כן מתעכב הגאולה. על כן אני משתוקק "אל עני ונכה רוח" שכאשר תהיו ענונים תשלימו את כל מה שצריך לתקן ולא תתאחר הגאולה.

ויש לשאול הרי ישנם חטאים חמורים שלא מספיק להם גהינם אלא צריכים לשוב לעולם לתקנם ומה יעשה העניו שחטא בחטא חמור, הרי כיון שהוא לא חוזר בגלגול נמצא שתקנתו היא קלקלתו דאין יתכן החטא החמור? ובספר ערבי נחל כתב שעל כן מן השמים נוטלים מהעניו את הבחירה לחטא בדברים חמורים כאלו. אך עדיין יש לשאול מה אם יגרם החטא חלילה ויחטא בדבר חמור, אלא שעל זה אמר הנביא "השיכנו ה' אליך" שאנו רוצים להיות איתך כמ"ש "אני את דכא" שהעניו קרוב לה' ומרכבה לשכינה ואם חלילה יחטא בחטא חמור או "ונשובה" בגלגול ותחדש ימינו כקדם ואע"פ שהוא עניו.

(מהספר אבקת רוכל לצי"ע רבי יוסף אוהיון זיע"א)

מישג בכשרות

ערלה

במדור זה נשלים לבאר את דינם של כמה מסוגי הפירות השונים לעניין חיובם בערלה וכמו כן נפרט את חלקי העץ והפרי המותרים והאסורים לענין ערלה [ב]

א. קני סוכר, הגם שדינם כאילן מכל מקום אין נוהג בסוכר היוצא מהם דין ערלה. ובדומה לזה כל סוגי העצים שהפרי הוא העץ עצמו, וכגון עץ הקינמון וכיו"ב.

ב. הוורדים מין אילן הם, ומכל מקום אין נוהג ערלה בגרעינים ובעלים היוצאים מן הורד, וכן המנהג להלכה ולמעשה, ומנהג ישראל תורה היא, והקבלה והמעשה עמודי ההוראה.

ג. הדס מין אילן הוא, אולם בענפיו אין דין ערלה ומותר לכתחילה להריח בהם וליהנות מהם בתוך שלשת השנים הראשונות, ובענבים של ההדס, אם יש בהם מינים ראויים לאכילה יהיה נוהג בהם דין ערלה, והמצויים בינינו גרועים מאד למאכל, ולא נוהג בהם ערלה.

ד. צמח הקאת, הגם שדינו כאילן, אין נוהג בעליו ערלה ומותרים בהנאה ומותר ללעוס את העלים כדרך שרגילים. וכן צמח הלואיזה הגם שדינו כאילן, אין נוהג בעליו ערלה ומותר ליהנות מהם. אמנם, צמח שפירותיו הנאכלים צורת עליהם יש להם כגון המצוי בצמחי קטוס שונים, נראה לומר שנוהג בהם דין ערלה. ושאר כל האילנות, הגם שבפרי נוהג ערלה, מכל מקום בעלים שלהם אין דין ערלה ומותר לאוכלם גם בתוך שנות הערלה.

ה. צמח הצלף, נידון כאילן, אולם בזמן חז"ל ארבעה סוגי אוכלים היו מצמח זה והם: האבינות, הקפריסין, התמרות והעלים. בעלים אין נוהג ערלה כלל. באבינות ובתמרות פסק השולחן ערוך שנוהג בהם ערלה, ובקפריסין נחלקו הפוסקים מה דעת השולחן ערוך. ובחז"ל פסק השו"ע שרק האבינות חייבים בערלה. ואמנם בזמנינו שאין אוכלים מצמח זה רק את הקפריסין בלבד, נראה שרק בהם נוהג ערלה הן בארץ והן בחו"ל.

ו. שרף [-גומי] היוצא מן העלים או מהעץ עצמו שעדיין בשנות ערלה, מותר ואין בו איסור ערלה. ולהלכה, השרף מותר אף אם הוא מאילנות שאינם מניבים פירות, הגם שלענין שביעית הוא ייחשב כפרי כיון שאיננו מניב פרי אחר אלא רק את השרף הזה, מכל מקום לענין ערלה לא נחשב כפרי. אולם שרף הנוטף מפירות שהם בוסר אסורים משום ערלה, ומי שהעמיד בהם גבינה או כל מוצר אחר אפילו בכמות זעירה, איננו בטל ואסור את כל התערובת באכילה ובהנאה.

ז. מיץ שסחטו מפירות שהם ערלה, או מקליפות או גרעיני פירות הערלה, אסורים מדברנו. אולם מיץ היוצא מן הענבים ומן הזיתים אסור מן התורה.

ח. תמד, הוא יין המופק משריית החרצנים והזוגים או השמרים במים. אם יש בו טעם יין, הרי זה חייב בערלה ופטור בנטע רבעי. אולם, אם הכניס שלוש מידות מים ויצאו ארבע מידות [כלומר שהתווספו נוזלים בכמות של שליש יותר מהמים שהוכנסו], נראה שחייב גם בנטע רבעי.

פנת המעבדה

עלי תבלין מיובשים

בין עלי התבלין המיובשים מצויים כמעט כל סוגי ירקות העלים הנפוצים, כגון פטרוזיליה, כוסברה, שמיר, אורגנו, ועוד. לאחר הייבוש אופן השיזוק משתנה כשלעיתים הוא כשביבים או פתיתים, בגדלים שונים, ולעיתים הוא טחון כאבק דק.

רבים חושבים שכאשר הירק עובר ייבוש, בעיית חרקי השדה איננה קיימת, ולחלוטין הדברים אינם נכונים, ובמידה ואין פיקוח מיוחד על אופן הייצור, ההכנות קודם העיבוד, אופן ההכנסה לתנורים כעלים פזורים ולא בגושים, והקפדה על יתר הפרטים הנדרשים, חרקי השדה נותרים ואף בשלימותם, ובבדיקות רבות שעשינו בעלי תבלין מיובשים שיובשו בתנורי ייבוש מן הטובים בעולם, עם כשרות מהודרת על המוצרים, מצאנו חרקי שדה בשלימותם, ועל כן חובה גמורה לוודא קודם השימוש שאכן יש הקפדה וכשרות מהודרת על המוצר המבטיחה את אופן עיבודו כנדרש וללא חרקי שדה בסוף הייצור.

ואמנם לעיתים הגם שנותרים חרקי שדה מעטים, במידה ואין מקומות מסתור אלא שבבים קטנים וישרים, לכאורה בסיווגים ובניפוי של המוצרים בתום העיבוד, החרקים אמורים להיפרד מן המוצר הסופי, אלא שכאמור על הכל צריך פיקוח הדוק ומקצועי, ובלא זה אי אפשר להשתמש בתוצרת כמות שהיא. [הרוצה לבדוק באם נותרו חרקי שדה בין העלים לאחר ייבושם, יעשה זאת בשטיפה במים חמים, שיסייעו לחרקים לרדת מעל העלים, כיון שהם נדבקו לעלים בזמן הייבוש, ולאחר שטיפה טובה בתוך מיכל, יסנן את המים על גבי רשת של 70 מאש, ובבדיקת הרשת על גבי שולחן אור, יפריד בין חלקי התבלין לבין הנשורת, ושם יחפש את החרקים באם הם נמצאים].

אמנם גם כאשר אופן העיבוד היה כנדרש, ובסוף התהליך לא נותרו חרקי שדה, עדיין, אחסון התוצרת לזמן ארוך ובפרט במחסנים לא מטופלים כדבעי, מאפשר חדירת מזיקי מחסן אל התוצרת הן בוגרים והן זחלים, בגוונים ובצבעים שונים. לעיתים החרקים מתעטפים בחומר האבקתי והבדיקה קשה ועוד יותר קשה אופן הסרתם מן התוצרת. ומכאן אנו למדים על חשיבות האריזה המיידית בתום תהליך העיבוד באופן הנדרש. גם סוג האריזה מאד חשוב, כאשר אריזות אטומות וקשיחות תסייע למנוע חדירת מזיקים.

אופן הבדיקה והשימוש:

בתוצרת שהחשש הוא רק מפני מזיקי מחסן אופן הבדיקה כדלקמן, אם העלים או האבקה

עברו אחסון קודם אריזתם, אזי אף אם האריזה עמידה ואטומה, או לחילופין, אם לא עברו אחסון אך אריזתם איננה עמידה ואטומה, יש לפזר את העלים או האבקה על גבי משטח ועדיף בצבע כתום, ולוודא שאין חרקים בוגרים או זחלים, גושים או קורים או גבישים שחרקים חבויים בתוכם. באם נמצאה נגיעות, כיון שהסרתם של החרקים קשה במוצר כעין זה, עדיף שלא להשתמש במוצר זה.

תולעי 'אורזיות' בין גרגירי אורז

סדרת 'השדה' המפוארת על הלכות המצוות התלויות בארץ

קצירת השדה א חדש! - תרומות ומעשרות
גבולות השדה - ארץ ישראל לגבולותיה
תבואת השדה - הפרשת חלה
שביחת השדה - שביעית
עץ השדה - ערלה ונטע רבעי
חובה בכל בית!!!

סדרת הספרים 'תולעת שני' על הלכות חרקים וגגיעות במזון

- דיני חרקים במזון
במהדורה חדשה ומיוחדת
חלק ב' - דגים וצמחי ים - **אול**
חלק ג' - ירקות ופירות
חלק ד' - דגנים קטניות
ומוצרי מזון מעובדים
חובה בכל בית!!!

מבזיל קו ההלכה

מנוי ב'בית המעשר'

העשירות שלהם היא לכאורה פחות משה פרטת ואכן את צריכה מעיקר הדין "פרטת המורה". ועוד יש להוסיף שבאם את מפרשה מתוצרת שגולה בחצר שלך התוצרת היא "טבל ודאי" ועליך להקפיד על כמה דברים נוספים, כגון הוכחת נתינתה של מעשר ראשון ללוי שנוהג גם בזמן הזה בפירות שהם טבל ודאי, ועוד כמה דינים שאין כאן המקום לפרטם.

אין ספק שעדיף לעשות מנוי ב'בית המעשר' ובפרט למי שעוסק בטבל ודאי. את יכולה לעשות מנוי גם בבית המעשר שע"י המכון בטלפון 03-9030580, המעלה שיש לך בעשותך את המנוי, זה לא בעצם ההפרשה כיון שאת זה את חייבת גם בעודך מניה, כלומר הביצוע של הוצאת האחוזה ועוד קצת [=הקצת לתרומה גדולה והאחוזה לתרומות מעשר], ואמירת הנסח את חייבת בלא"ה. אולם את אינך חייבת לדאוג למטבע [כיון שאת זה עושים עבורך הממונים על הקרן שמחזיקים מטבע שיש בה פרטת המורה של "תירוש" עבורך והם דואגים לפנותה מידי יום כדי שתוכלי לחלל כמה פעמים ביום ללא דאגה שהמטבע כולה כבר נתפסה בחילולם השונים שאתם עושים]. כמו כן ייחודיותו של הקרן לסייע לכם, בהסכם מסודר עם הלוי, על מנת שלא תזדקקו לדוץ ולחפש לוי לתת לו כמה עלים מן התבלין דבר שהוא לא בר ביצוע בפועל. אלא משתמשים בשיטת הלוואה מראש כפי שקיי"ל בגמרא בגיטין דף ל, שאפשר להלוות מראש ללוי כסף, באופן שהפירעון של הלוואה יהיה מפירות המעשר ראשון שברשותי, כלומר בכל פעם שאני מפרש מעשר ראשון וצריך לתת ללוי, אני משאיר את הפירות ברשותי והלוי מקוץ מההלוואה, וכך אני מבצע את הנתינה ללוי כדת. המנויים על "בית המעשר" מקבלים נוסח הפרשה מיוחד למנויים שהם משתמשים בו בזמן ההפרשה.

שאלה: בחצר ביתי גדלים תבלינים שונים, ובכל פעם שאני קוטפת אני מפרשה מהם תרומות ומעשרות על מטבע שבעלי יחד לצורך כך, אמנם אמרו לי שיתכן שיש דינים מיוחדים במטבע ועדיף להיות מנויה על בית המעשר, שאלתי האם הדברים נכונים? ואם כן האם חרב יכול להסביר לי כיצד אוכל להיות מנויה, ומה המנוי חייב לעשות ומה הקרן עושה בשבילי?

תשובה:

הגדרת "תבלינים" המופיע בשאלתך הוא שם כללי, כאשר חשוב לציין שתבלין שאינו נאכל כלל ואינו אלא לטעם אצל רוב העולם, פטור לחלוטין מתור"מ כגון "שיבה" או כגון "עלי דפנה" וכיו"ב. ומאידך שאר תבלינים כגון נענע, כוסברה, פטרוזיליה ועוד שנאכלים אכן חייבים בהפרשת תרומות ומעשרות, וכל תבלין שראוי להיאכל בעינו ויש שבפועל אוכלים אותו כגון הנענע הנאכל אצל כמה מהעדות, (אף שיש מי שרק שם בתה וזורקו) מ"מ חייב בהפרשת תור"מ. ואכן בהפרשתך את התור"מ בשנים א.ב.ה.ה. שאת חייבת להפריש מעשר שני את צריכה לחלל על המטבע. אמנם, אכן למטבע יש כמה דינים כדי לייחדו כדון, ודווקא במקרה של שאלתך יש אפשרות של חיסרון מעיקר הדין, ואבאר את דברי, אין מחללין פחות משה פרטת על מטבע, אלא אם כן בתחילת החילול על המטבע הוא נתפס כבר בשווי של פרטת כדון [וזה הנקרא "פרטת המורה, ויש שהוסיפו וכן נוהגין כיום שהחילו הראשוני יהיה גם ברגה גבוהה של חיוב מעשרות שזהו דגן, תירוש ויצהר שדרגת החיוב הגבוהה כלומר שאתה הוא הבעלים של התוצרת]. ולכאורה מצב של חילול תוצרת בפחות משה פרטת מאד מצוי כאשר מעשרים תבלינים מהחצר, כיון שאם לדוגמא את קוטפת כמה עלי נענע

קו ההלכה והכשרות

בראשות הגאון רבי שניאור זלמן שליט"א

הנהגות יום ביומו באורח חיים ויורה דעה * כשרות המזון * כשרות חו"ל
מצוות התלויות בארץ * חרקים במזון * טפילים וכשרות הדגים

03-7528999

פקס: 03-7528992 מייל: b.m@macon.co.il

שעות פעילות
בית ההוראה

ימים א.ג.ה.

13:15-14:00 19:15-20:00

ימים ב.ד.

13:15-14:00 18:15-19:00

יום שישי

12:15-13:00

המענה ינתן
ע"י רבני בית ההוראה
בשעות פעילות בית ההוראה

בשאר השעות
ינתן מענה על ידי הרבנים
המופיעים בתפריט

"הביאו את כל המעשר... ובחגגונו נא בזה את אמר יי צבאות אם לא אפתח
לכם את ארבות השמים והריקתי לכם ברכה עד בלי די" (מלאכי ג')

מצטרפים ל'בית המעשר'!

הבית שלכם להפרשת תרומות ומעשרות כהלכה

תחת פיקוחו של:
"המכון למצוות התלויות בארץ"

להצטרפות

03-9030580 אתר: hamachon.co.il

שע"י 'המכון למצוות התלויות בארץ'

תרומות ומעשרות בדרך הנכונה והקלה